

Ölümün Sırça Köşkünde Bir Şair

"Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder."

Cahit Sıtkı Tarancı, yaşama sevinci ile ölüm korkusu arasında ömrü boyunca sarkaç gibi gidip gelecekti. Hayatın amansız terazisinde ölüm bir kefede yaşama sevinci bir kefede yolun yarısından on yıl sonra ölüm bir gram ağır basacaktı.

EMRE NUR KELEŞ ZAVAR

Şiirin Sırça Köşküne Oturacak Üç Dev Şair Doğuyor

24 Ocak 1946, Ankara, Cumhuriyet Halk Partisi'nin açtığı şiir yarışmasında üç toy şair karşı karşıya geldi; jürinin önündeki yüzlerce eser arasından üç isim zirveye adını yazdırdı.

Kim tahmin edebilirdi ki bu üç toy şair Türk şiirinin üç büyük devi olacaktı ve Türk edebiyatına adlarını mıh gibi çakacaktı. Birincilik kürsüsüne Cahit Sıtkı'nın ölümsüz eseri *"35 Yaş"* çıkarken ikinciliği Attilâ İlhan'ın *"Cebbaroğlu Mehemmed"* ile üçüncülüğü ise Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın *"Çakır'ın Destanı"* paylaştı. Zamanın terazisinde en çok *"Otuz Beş Yaş"* şiiri ağır geldi; hem 1946 yılının hem de çağdaş Türk şiirinin doruk noktası olarak tarihe ve gönüllere altın harflerle kazındı.

Şiir, yarışmayı kazandığı günden başlayarak halkın diline yerleşti; dizeleri atasözü gibi ağızdan ağıza dolaştı. Kalabalığın ezberlediği o beş dize, bir insanın kendi varoluşuyla en çıplak haliyle yüzleşmesinin kaydıydı. Bu yüzleşmenin kökleri ise Diyarbakır'da, beş çocuklu kalabalık ve köklü bir ailenin ortasında doğmasına rağmen küçük yaşta adım attığı yatılı okulun soğuk koridorlarında, annesinden uzak geçen o yalnız yıllarda saklıydı.

Annesinden uzak kalan çocuk karanlığı süslü cümlelerle anlattı ve ölümüne kadar da anlatacaktı.

Cahit Sıtkı, 2 Ekim 1910'da Diyarbakır'da doğdu. Asıl adı, büyükbabasından miras kalan Hüseyin Cahit, şehrin köklü ailelerinden Pirinççizadelerin beş çocuğunun en büyüğüydü. Kalabalık bir aile ocağından koparılıp ilköğrenimine 1917'de Numune-i Terakki-i Hamidî Mekteb-i İdadisinde başlatıldı, ardından Mekteb-i Sultanîye verildi. Daha iyi bir eğitim alması için 1924'te İstanbul'a, Saint-Joseph Lisesine gönderildi. Fransız okulunun yabancı havası ve o yaşına göre ağır gelen annesizlik, zaten hassas olan ruhunu derinden sarstı. Yıllar sonra verdiği bir röportajda o günleri ve şiire nasıl başladığını şöyle anlattı:

"O zaman Fransız okulundaydım. Annemden uzak bulunmam, okuldaki yabancı ve sıkıntılı hava zaten hastalıklı olan ruhumu büsbütün karartmıştı. Anneme yazdığım uzun mektuplarda bu karanlıkları biraz da sınıfta okuduğumuz edebi parçalardan esinlenerek parlak sözcükler, göz kamaştırıcı benzetmeler ve süslü cümlelerle anlatmaya çalışıyordum."

Şiir onun için bir sanat kararı olarak değil, bir çocuğun karanlığını anneye anlatma çabası olarak başladı.

Galatasaray koridorlarında insan kılığına girmiş bir melek buldu.

Saint-Joseph'teki bunaltılı günlerin ardından Galatasaray Lisesinin sınavını kazandı ve oraya geçti. Galatasaray, hem edebi kişiliğinin şekillendiği hem de hayatının dönüm noktasını yaşadığı okul oldu. Koridorlarında, ömrü boyunca kopamayacağı dostuyla tanıştı: Ziya Osman Saba. İki genç arasındaki bağ, Türk edebiyatına eşsiz bir mektup külliyatı bıraktı. Cahit Sıtkı, bu dostluğu Ziya'ya şu satırlarla tarif etti:

"Ziya'cığım, İstanbul'dayken içime sıkıntı bastığı zaman sana koşardım çünkü sen benim için yalnız vefakâr ve halden anlar bir dost değil, aynı zamanda açık havayı, güneşi, baharı, iyiliği de temsil eden nasıl olup da insan kalıbına girdiğine daima hayret ettiğim bir meleksin."

Ziya Osman Saba'ya yazdığı mektuplar, Cahit Sıtkı'nın ölümüne kadar sürdü ve daha sonra *"Ziya'ya Mektuplar"* adıyla kitaplaştı. Bugün Türk edebiyatının en kıymetli belgelerinden biri sayılıyor.

Yalnız bir şairi, yalnız bir yazar keşfetti.

1931'de Galatasaray'dan mezun oldu, Mülkiye Mektebi'ne devam etti. Onu Peyami Safa keşfetti; kendi çocukluk yıllarındaki yalnızlığını belki de Cahit Sıtkı'nın ruhunda görmüştür kim bilir. 1932'de Cumhuriyet gazetesindeki yazılarıyla Cahit Sıtkı'yı edebiyat dünyasına tanıttı. İlk şiir kitabı *"Ömrümde Sükût"* 1933'te çıktı. Tarancı şiiri *"keli-*